

E-kirje

Euroopan rahoitusvakautusmekanismia koskevan neuvoston asetuksen muuttaminen

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroryhmä teki 16.7.2015 poliittisen periaatepäätöksen rahoitustuen myöntämisestä Kreikalle Euroopan vakausmekanismista (EVM) ja ilmoitti käynnistävänsä rahoitustukiohjelman ehdollisuutta koskevat neuvottelut troikka-instituutioiden eli Euroopan komission, Euroopan keskuspankin (EKP), Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja EVM:n johdolla rahoitustukiohjelman ehdollisuudesta ja muista yksityiskohdista. Taustaa on käsitelty tarkemmin E 137/2014 vp jatko E-kirjeessä (perusmuistio, VM2015-00445).

Osana Kreikan kolmannen rahoitustukiohjelman neuvottelujen aloittamista sovittiin myös lyhytaikaisesta rahoituksesta, joka annettaisiin Euroopan rahoitusvakautusmekanismista (ERVM). Neuvoston päätös rahoituksen myöntämisestä ERVM:sta Kreikalle tehtiin 17.7.2015.

Euroalueen ulkopuoliset jäsenvaltiot ilmoittivat keskusteltaessa ERVM:n mahdollisesta käytöstä Kreikalle annettavasta siltarahoituksesta, että ne eivät hyväksy ERVM:n käyttöä ilman järjestelyä, joka varmistaa, että ne eivät joudu kattamaan edes lyhytaikaisesti mahdollisia Euroopan unionin (EU) budjetille aiheutuvia tappioita omista varoistaan.

Euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden vaatimusten huomioon ottamiseksi ja niiden oikeudellisen sitovuuden varmistamiseksi komissio ehdottaa neuvoston asetuksen (EU) N:o 407/2010, annettu 11 päivänä toukokuuta 2010, Euroopan rahoituksenvakautusmekanismin perustamisesta (ERVM-asetus) muuttamista komission antaman ERVM-asetuksen muuttamista koskevan ehdotuksen KOM(2015) 372 mukaisesti.

Neuvoston on tarkoitus hyväksyä ERVM-asetusta koskeva muutos **5.8.2015 klo 16** (Suomen aikaan) päättyvässä kiireellisessä kirjallisessa menettelyssä.

Suomen kanta

Suomi hyväksyy ERVM-asetuksen muuttamisen komission esittämällä tavalla.

Ehdotettu ERVM-asetuksen muutos on linjassa Suuren valiokunnan 16.7.2015 kokouksessaan ERVM:n käytölle Kreikalle annettuun siltarahoitukseen antaman hyväksynnän kanssa.

Pääasiallinen sisältö

ERVM on ERVM-asetuksella vuonna 2010 perustettu hätärahoitusohjelma, jota komissio hallinnoi. Päätökset taloudellisen avun myöntämisestä tekee neuvosto. Komissio kerää markkinoilta tarvittavat varat käyttäen Euroopan unionin budjettia vakuutena. Budjetin kautta kaikki 28 EU:n jäsenvaltiota ovat osallisina ERVM:n lainoissa kriisimaille. ERVM:n käyttö täydentämään EVM:sta Kreikalle mahdollisesti myönnettävää rahoitustukea johtuu erityisesti siitä, että EVM:n rahoitustukivälineiden

valikoimassa ei ole rahoitustukimuotoa, jolla voidaan myöntää lyhytaikaista siltarahoitustyyppistä rahoitusta tilanteessa, jossa rahoitusta tarvitaan nopeasti EVM:n rahoitusohjelman ollessa neuvoteltavana ja sen yksityiskohdat valmisteltavana.

Portugalille ERVM:stä myönnetyn rahoitustukiohjelman jälkeen sovittiin poliittisesti jäsenvaltioiden päämiesten tasolla, ettei ERVM:a enää käytetä mahdollisten uusien euroalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden ohjelmien rahoittamiseen, vaan tähän tarkoitukseen käytetään euroalueen pysyvää kriisinratkaisumekanismia EVM:a. Kreikan Euroopan rahoitusvakaussäädöksen (ERVV) myönnetyn toisen rahoitustukiohjelman päättyttyä 30.6.2015 ja Kreikan taloudellisen tilanteen edelleen heikennyttyä tuli tarpeelliseksi tarkastella uudestaan mahdollisuutta käyttää ERVM:ää myös euroalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden tukemiseen. Tämä edellyttää kuitenkin riittävien suojamekanismien rakentamista, jotta euroalueen ulkopuolisille jäsenvaltioille korvataan niille mahdollisesti ERVM:n kautta euroalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden rahoittamisesta aiheutuvat tappiot. Tämä edellyttää ERVM-asetuksen muutosta.

ERVM-asetuksen muutosehdotuksen johdannossa korostetaan, että euroalueeseen kuuluville jäsenvaltioille rahoitustukea annetaan säännönmukaisesti EVM:stä sen sääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti. Komissio kuitenkin toteaa, että voi olla tiettyjä poikkeuksellisia tilanteita, joissa käytännölliset, menettelylliset tai taloudelliset syyt edellyttävät ERVM:n käyttöä ennen tai samanaikaisesti EVM:sta annettavan rahoitustuen kanssa.

ERVM-asetuksen muutosehdotuksen johdannossa viitataan myös komission ja neuvoston 17.7.2015 antamaan yhteiseen julistukseen, jonka mukaan ERVM:n tai muun vastaavan rahoitusvälineen käyttäminen euroalueeseen kuuluvan jäsenvaltion rahoitusvakauden turvaamiseksi tehdään ehdolliseksi, jotta pystytään takaamaan, että (i) euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden mahdolliset (suorat tai epäsuorat) tappiot katetaan välittömästi ja täysimääräisesti (vakuuksien, takausten tai niitä vastaavien järjestelyiden kautta) tilanteessa, jossa euroalueeseen kuuluva jäsenvaltio jättää maksamatta EU-budjettiin perustuvan ERVM:sta saamansa rahoitustuen; (ii) komissio tulee tekemään edellä mainitun periaatteen sisältävän ehdotuksen ERVM-asetuksen muuttamiseksi niin pian kuin mahdollista kuitenkin niin, että uutta rahoitustukea ERVM:stä ei voida antaa ennen kuin muutokset neuvoston asetukseen on hyväksytty; ja (iii) komissio sitoutuu olemaan esittämästä uusia ehdotuksia ERVM:n käyttämiseksi ennen kuin euroalueeseen kuulumattomien jäsenvaltioiden suoja on edellä mainitun mukaisesti taattu.

Komissio esittää ERVM-asetusta muutettavaksi siten, että asetuksen 3 artiklaan lisätään uusi 2 a kohta. Uuden kohdan mukaan, jos ERVM:stä annetaan tukea euroalueeseen kuuluvalla jäsenvaltiolla, tuen myöntämisen edellytyksenä on se, että samalla luodaan oikeudellisesti sitova järjestely, joka takaa sen, että euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden mahdolliset tappiot katetaan välittömästi ja täysimääräisesti tilanteessa, jossa euroalueeseen kuuluva jäsenvaltio jättää maksamatta ERVM:sta saamansa rahoitustuen. Samalla luodaan myös järjestelyt, joilla estetään euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden mahdollinen ylikompensaatio kyseisissä tilanteissa.

Asetusmuutos tulee voimaan, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 122 artiklan 2 kohta ja 136 artikla. Neuvosto tekee päätöksen määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Ei ole.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta arvioi tarpeen kokoontua ennen 5.8.2015 klo 15.00 tai vaihtoehtoisesti käsitellä kirjelmä normaalissa menettelyssä myöhemmin.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei ole.

Taloudelliset vaikutukset

Jos ERVM:ää tulevaisuudessa käytetään euroalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden tukemiseen, niin euroalueen ulkopuolisille jäsenvaltioille annettavat takaukset, vakuudet tai muut vastaavat järjestelyt vastineeksi niille tällaisesta ERVM-järjestelystä mahdollisesti koituvien tappioiden kattamiseksi voivat joissain tilanteissa – riippuen tällaisen euroalueen ulkopuolisille jäsenvaltioille annettavan suojausmekanismin sisällöstä – lisätä Suomen vastuuta kulloinkin käytettävästä järjestelystä riippuen joko suoraan tai epäsuorasti.

ERVM:n myöntämien lainojen yhteenlaskettu summa on rajoitettu 60 mrd. euroon. Kyseisen, kriisimaille edelleen lainattavan summan, ERVM hankkii rahoitusmarkkinoilta EU-budjettiin perustuvan takauksen nojalla. ERVM:n rahoituskapasiteetista on sidottu Kreikalle myönnetyn siltarahoituksen jälkeen yhteensä noin 55,66 mrd. euroa, josta Irlannin ohjelman osuus on 22,5 mrd. euroa ja Portugalin vastaavasti 26 mrd. euroa sekä viimeisimpänä Kreikalle myönnetyn siltarahoituksen osuus 7,16 mrd. euroa. ERVM:n kokonaislainakapasiteetista on näin ollen jäljellä 4,34 mrd. euroa.

Euroalueeseen kuuluville jäsenvaltioille suunnatuista ERVM-järjestelyistä euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden suojaksi annettavat takaukset, vakuudet tai muut vastaavat järjestelyt näille mahdollisesti koituvien tappioiden kattamiseksi merkitsevät sitä, että euroalueen ulkopuolisille jäsenvaltioille annettavan suojan (takaus, vakuus tai muu vastaava järjestely) määrä voisi edellyttää ERVM:n jäljellä olevan

kokonaislainakapasiteetin eli 4,34 mrd. euron osalta Suomelta enintään arviolta noin 22 milj. euron takausta, vakuutta tai muuta vastaavaa järjestelyä kyseisen suojan järjestämiseksi. Suomen osuus perustuisi euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden noin 28 prosentin bruttokansantulo-osuuteen ERVM:n jäljellä olevasta kokonaislainakapasiteetista ja vastaavasti Suomen euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden poistamisen jälkeen korjattuun laskennalliseen osuuteen, joka on noin 1,8 prosenttia. Keskusteluissa euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden suojan järjestämiseksi on ollut myös mahdollisuus toteuttaa suoja maksamalla euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden osuus ERVM:n kautta annettavasta rahoitustuesta suoraan erilliselle sulkutilille, jolloin euroalueeseen kuuluvilta jäsenvaltioilta ei tarvittaisi erillistä takausta, vakuutta tai muuta vastaavaa järjestelyä. Tällaisessa tapauksessa Suomen vastuut eivät kasvaisi edes epäsuorasti.

Asetusmuutos ei itsessään velvoita Suomea antamaan takausta, vakuutta tai muuta järjestelyä, vaan päätösvalta asiassa säilyy Suomella ja eduskunnalla. Suomea ei myöskään voi velvoittaa mahdollisesta rahoitustuesta päätettäessä antamaan takausta, vakuutta tai muuta järjestelyä omista varoistaan ilman Suomen omaa hyväksyntää ja eduskunnan hyväksyntää.

Taloudellisia vaikutuksia rajaisi myös Suomen ja muiden euroalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden osalta se, että ERVM-lainat taataan EU-budjetista, jota suojelee EU-budjettia koskeva yleinen ja yksityiskohtainen taloudellinen sääntely, jota komissio on myös sitoutunut mahdollisen maksulaiminlyönnin tilanteessa soveltamaan. Jos kriisimaa ei maksa ERVM:stä saamaansa lainaa takaisin, niin siitä aiheutuvat tappiot voidaan kattaa vähentämällä vastaava summa kriisimaalle allokoituista EU-budjettivaroista (erityisesti rakennerahastomaksuista).

ERVM-laina kriisimaille ei näin ollen lisäisi ainakaan suoraan Suomen vastuita, sillä EU-budjetille kriisimaille annetuista ERVM-lainoista mahdollisesti aiheutuvat tappiot katetaan lähtökohtaisesti kuittaamalla ne jatkossa lainaa saaneelle kriisimaalle EU-budjetista tulevista siirroista.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Kreikan EVM-ohjelmaa koskevat neuvottelut ovat käynnistyneet 27.7.2015. Jos niitä ei saada päätökseen ennen 20.8.2015, Kreikka saattaa päätyä hakemaan uudestaan ERVM:n siltarahoitusta voidakseen maksaa EKP:lle 20.8.2015 erääntyvät SMP-velkakirjat, noin 3,2 mrd. euroa.

Asiakirjat

Euroopan komission ehdotus neuvoston asetukseksi, jolla ehdotetaan muutettavaksi neuvoston asetusta (EU) N:o 407/2010 Euroopan rahoituksen vakautusmekanismin perustamisesta (KOM(2015) 372).

Euroopan komission ja neuvoston 17.7.2015 antama yhteinen julkilausuma ERVM:n tulevasta käytöstä.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO, neuvotteleva virkamies Aki Kallio, puh. 029 55 304 77
VM/EVY, finanssineuvos Pekka Morén, puh. 029 55 302 90
VM/EVY, lainsäädäntöneuvos Seppo Tanninen, puh. 029 55 302 24